

Langzaam sluit Oekraïne de Krim af voor cruciale Russische bevoorradingslijnen

Achtergrondartikel uit het ND, door [Pieter Sabel en Serena Frijters / vk](#), zaterdag 12 augustus 2023

Oekraïne lijkt erin geslaagd om op de Krim een aantal cruciale Russische bevoorradingslijnen aan te tasten. Dat laat eens te meer zien dat er naast de oorlog aan het front een tweede oorlog gaande is: tegen de aanvoerroutes en voorraden van de vijand.

Een Russisch oorlogsschip vervoert nu mensen en auto's tussen de Krim en Taman op het vasteland, omdat de brug tussen Rusland en de geannexeerde Krim is afgesloten na Oekraïense aanvallen. Beeld anp / Viktor Korotaev

Uit gaten in het grijze asfalt in de Tsjonhar-autobrug steekt verwrongen staal uit het beton omhoog. De scheur is net niet groot genoeg om een bescheiden model personenauto in te laten verdwijnen. Toch symboliseert deze ravage - die eind juni te zien is op beeld op Telegram - een belangrijke overwinning voor het Oekraïense leger. De brug is onbruikbaar geworden. De Russen moeten zich voorlopig behelpen met drijvende pontons.

Een paar weken later was de Tsjonhar-spoorbrug zo'n zeven kilometer verderop doelwit. Deze brug bestaat uit twee spoorlijnen over de Syvasj, een verzameling ondiepe lagunes die het Oekraïense schiereiland de Krim scheidt van het vasteland. Een belangrijke verbinding tussen het sinds 2014 door de Russen bezette schiereiland en het gebied dat de Russen sinds de invasie van februari 2022 in handen hebben gekregen. Op een foto die rondgaat op berichtendienst Telegram gaapt een krater midden tussen de twee spoorlijnen. Allebei zijn ze onbruikbaar geworden door een Oekraïense raket.

De ogen van de wereld zijn gericht op het front bij Bachmoet en Zaporizja, waar hard wordt gevochten en veel slachtoffers vallen, maar waar weinig beweging is. Ver achter de linies is al maanden een tweede strijd gaande. Die is gericht op de aanvoer vanuit het achterland; daar valt misschien wel meer succes te behalen.

In Bachmoet wordt van huis naar huis gevochten door militairen, wat veel meer munitie kost dan een slag in relatief overzichtelijk open terrein.

Een slag om de logistiek kortom, en die wordt steeds heviger gevoerd. Met aanvallen op infrastructurele knooppunten en bevoorradingsplekken probeert Oekraïne het Russische leger het vechten aan het front moeilijker te maken, ook al worden hiermee niet direct manschappen uitgeschakeld. Zo ontplofte afgelopen week een fabriek vlak bij Moskou die verrekijkers en richtkijkers voor het Russische leger maakt.

Satellietopname van de Krimbrug. In het midden een beschadigd weggedeelte door een Oekraïense drone-aanval.- beeld ANP

De tactiek is niet nieuw: dat je de vijand ook probeert te raken waar voorraden opgeslagen liggen of worden aangevoerd, staat in elk militair instructieboek. Dat doen dus beide kanten. Rusland heeft meerdere malen treinstations en het elektriciteitsnetwerk in Oekraïne bestookt. Recente aanvallen laten zien dat Oekraïne probeert Rusland op en rond de Krim te treffen, zo blijkt uit lokale nieuwsberichten, foto's op sociale media en de schaarse uitingen van de legerleiding.

Het schiereiland is doelwit omdat het een belangrijke uitvalsbasis is voor het Russische leger. Het is al sinds 2014 zwaar gemilitariseerd. Zonder de voorraden die hier opgeslagen liggen kunnen de Russische soldaten aan het front weinig bereiken. Ook de Krimbrug aan de oostkant van het schiereiland, de verbinding met het Russische vasteland, is herhaaldelijk met succes aangevallen door Oekraïne. Een deel van de brug is beschadigd en onbegaanbaar.

Vooral in en rond Sebastopol in het zuidwesten van de Krim wemelt het van de Russische bases en depots. Deze stad is dan ook vaak doelwit.

'Je ziet het niet altijd, maar voor een heel groot deel is oorlog logistiek', zegt Thijs Cremers, docent aan de Koninklijke Militaire Academie en binnen een gevechtseenheid verantwoordelijk voor logistiek. Hij diende in Mali en Bosnië. Hij zit met collega en genist Carel Sellmeijer ('ik bouw bruggen en blaas ze op') aan een vergadertafel in een faculteitsgebouw in Breda. Ze volgen op afstand de verrichtingen van de Russische en Oekraïense legers.

Een eenheid zonder voedsel en munitie is snel uitgevchten. Of, in de woorden van Cremers: 'die sterft een langzame logistieke dood'. Wie zoals Cremers verantwoordelijk is voor die logistiek, denkt in verbruik: hoeveel dagen kan de eenheid vooruit met de huidige hoeveelheid voedsel, munitie en water, en hoelang duurt het voordat die voorraden weer zijn aangevuld? Dat 'verbruik' ligt in een stedelijke omgeving veel hoger. In Bachmoet bijvoorbeeld wordt van huis naar huis gevochten door militairen, wat veel meer munitie kost dan een slag in relatief overzichtelijk open terrein.

Hoewel het Russische leger weinig kwijt wil over de geleden schade blijkt uit ooggetuigenverslagen en berichten in lokale media dat Oekraïne regelmatig gevoelige logistieke knooppunten weet te raken. Mediaorganisatie Radio Free Europe inventariseert de militaire middelen en aanslagen op de Krim. Daaruit blijkt waarom de routes vanaf het schiereiland zo cruciaal zijn voor het Russische offensief: de onderzoekers tellen er tien grote opslagplaatsen voor brandstof, 46 depots voor onder andere munitie en wapens en 58 gebouwen van de marine, waaronder voedselopslagplaatsen, ziekenhuizen, duikscholen en scheepswerven.

Vooraf in en rond Sebastopol in het zuidwesten van de Krim wemelt het van de Russische bases en depots. Niet verwonderlijk dat juist deze stad vaak doelwit is. Althans: officieel bevestigd wordt van beide kanten weinig, maar er worden steeds meer explosies waargenomen. Radio Free Europe telde er op het hele schiereiland in het afgelopen jaar 66, waarvan de helft in en rond Sebastopol. Andere bronnen bevestigen dit beeld.

Ook non-profitdenktank CIR (Centre for Information Resilience) noteert tientallen aanvallen en explosies in de Krim op hun Eyes on Russia-kaart, en de conflictonderzoekers van Aclad telden alleen in juli al elf droneaanvallen en bomaanslagen op het schiereiland. De Krim is in zekere zin een hoofdprijs voor Oekraïne, zegt Cremers.

Zo wist Oekraïne een opslag voor olie te raken op de Krim. Twee drones vernietigden eind april zeker vier opslagtanks voor brandstof vlak bij de uitvalsbasis van de Russische marine in Sebastopol. Daarbij zou volgens Oekraïne 40.000 ton aan opslagcapaciteit verloren zijn gegaan.

Op 22 juli kwam opnieuw een oliebasis onder vuur te liggen, dit keer nabij het centraal op de Krim gelegen Oktjabrskoje. Ook in een nabijgelegen dorp werden explosies waargenomen. Het Oekraïense leger bevestigde de aanval: 'De defensieve troepen van Oekraïne hebben de oliebasis en pakhuisen van het Russische leger verwoest.' En ook in Rusland zelf slaat Oekraïne toe: begin mei vlogen silo's in brand van een olieraffinaderij in Ilski, een plaats in de regio Krasnodar op ruim honderd kilometer van de grens met de Krim. Vermoedelijk was dit ook een aanval met drones.

Ook het spoor is op het schiereiland (en daarbuiten) vaak doelwit van Oekraïense aanvallen. Na een explosie op 18 mei was het spoor bij het station van Tsjistenkoje op de Krim onbruikbaar, 150 meter rails was beschadigd. In de nacht erop kwam het treinstation van het dorp Solone Ozero onder vuur te liggen van vier drones. Het spoor werd niet geraakt, maar communicatie en daardoor treinverkeer was enige tijd onmogelijk door defecte bedrading.

Over rails zijn relatief grote hoeveelheden goederen snel te transporteren. Dat maakt een spoorlijn kwetsbaar en tot een geliefd doelwit, zegt Cremers. Sellmeijer vult aan: 'Je ziet deze oorlog het effect van de moderne precisiewapens waarover Oekraïne beschikt, zoals de Amerikaanse Himars-raketsystemen en de Britse Storm Shadow-kruisraketten. Oekraïne kan heel gericht aanvallen. Voor Rusland problematisch, want het duurt lang om een kapotte spoorweg te repareren.'

De tegenstander verzwakken door aanvoerroutes te vernietigen, is overigens niet zonder risico. Dezelfde spoorlijnen die de verdedigende partij nodig heeft, kunnen later nuttig zijn voor de aanvallende partij. 'Je saboteert mogelijk je eigen terreinwinst', zeggen Cremers en Sellmeijer. Maar bij de beslissing om bijvoorbeeld een kruisraket op de belangrijke Tsjonharbrug af te vuren, is vermoedelijk niemand van de Oekraïense logistieke eenheid betrokken, zegt Cremers. 'Dat doet de bevelhebber. Mocht het terrein in handen vallen van Oekraïne en de brug blijkt niet meer te repareren, dan zit er niets anders op dan wat je in elke oorlog doet: improviseren.'

Of de aanvallen een groot effect hebben op de Russische bevoorrading is lastig te zeggen, zegt generaal buiten dienst Mart de Kruif, want betrouwbare informatie is schaars. Uit satellietbeelden bleek dat de Russen in juni een pontonbrug naast de Tsjonharbrug hadden gelegd. Dat kan erop wijzen dat de brug in elk geval tijdelijk onbegaanbaar is geweest.

Half juli ontstonden bij de opgang van de brug files door Russische reizigers die op de Krim hun vakantie wilden vieren. En, na de dood van een Russisch echtpaar op de brug (volgens Rusland door een Oekraïense aanval): files van toeristen die het schiereiland wilden verlaten. Daar had de bevoorrading van de Russische troepen op het eiland weer last van.

Oekraïne blijft de Krim en de toegangswegen naar het schiereiland bestoken. Begin augustus was het weer raak: de Tsjonharbrug werd opnieuw getroffen. Ook de verderop gelegen Henitsjesk- brug, een vierde verbinding van de Krim met het vasteland, was doelwit.

Het staat in elk geval vast dat het voor Rusland steeds moeilijker wordt om de Krim rechtstreeks te bevoorraden, zegt De Kruif. Dat zou dan in de toekomst via het gebied moeten dat Rusland op het vasteland heeft bezet. 'Dit is een oorlog van logistiek en slijtage geworden.'

Water, munitie, gewonden

De praktische achterkant van de strijd behelst veel meer dan alleen aanvoerlijnen voor voedsel, munitie en brandstof, zegt Thijs Cremers, binnen een gevechtseenheid verantwoordelijk voor logistiek. Het begint bij de bevoorrading van een eenheid die op pad gaat. In het geval van de Nederlandse krijgsmacht betekent het dat een eenheid 72 uur zelfstandig kan opereren. 'Met genoeg water en munitie om de eerste uren vechten door te komen.' Logistiek gaat ook over de afvoer van gewonden: is de route veilig, wanneer besluit je om een veldhospitaal op te zetten om gewonden te behandelen?

Cremers beschrijft een verschil in doctrine tussen het Russische leger en het Westen: 'In westerse krijgsmachten geldt een verhouding van ruwweg één vechtende militair op tien man ondersteunend personeel. In Rusland is het aantal ondersteunende militairen vaak veel kleiner, soms zelfs een-op-een. Russische militairen moeten het daarom veel vaker doen met wat ze in veroverd gebied tegenkomen.'

<https://www.nd.nl/nieuws/buitenland/1187139/langzaam-sluit-oekraïne-de-krim-af-voor-cruciale-russische-be#/reader>